

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента

Ягодзінського Віталія Петровича на дисертаційну роботу

Підопригори Максима Валерійовича на тему

«Формування професійно важливих рухових якостей курсантів-жінок у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

Актуальність теми дослідження. Сьогодні у Збройних Силах України спостерігається тенденція до суттєвого збільшення чисельності жінок, які бажають проходити військову службу, а також навчатися у вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ). На рівні з чоловіками, військовослужбовці-жінки виконують найрізноманітніші професійні та бойові завдання в умовах стресу, великих фізичних і психологічних навантажень, втоми. Як справедливо указує Підопригора М. В., здійснення тривалих піших переходів, маршів, носіння важкого спорядження, зброї та бронежилета, подолання природних і штучних перешкод, перенесення масивних предметів, транспортування поранених потребує високого рівня розвитку рухових якостей та сформованості військово-прикладних рухових навичок у військовослужбовців-жінок, в тому числі й курсантів-жінок у процесі навчання у ВВНЗ. Тому, враховуючи вимоги сучасної військово-професійної та навчально-бойової діяльності до фізичної готовності військовослужбовців-жінок, автор стверджує, що професійно важливими руховими якостями курсантів-жінок є силові якості, витривалість, спритність, швидкість, які під час навчання в умовах воєнного стану ефективно розвиваються засобами гирьового спорту. Виконання вправ з гирями не вимагає багато місця і вільного простору (вправи з гирями можуть виконуватися в бомбосховищах, підвалах, наметах, в умовах обмеженого простору). Крім того, до переваг вправ з гирями Підопригора М. В. відносить технічну простоту і доступність у виконанні для жінок із різним рівнем фізичної підготовленості та фізичного розвитку; компактність інвентарю; можливість проведення тренування одночасно з великою групою курсантів; висока ефективність щодо розвитку рухових і вольових якостей; економічна ефективність та інші. Актуальність означеної проблеми зумовили розроблення Підопригорою М. В. методики формування професійно важливих рухових якостей курсантів-жінок засобами гирьового спорту у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану наукової роботи кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка та кафедри теорії та методики фізичного виховання Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Тему дисертаційної роботи затверджено на засіданні Вченої ради Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 3 від 26 жовтня 2023 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі підтверджується необхідним і

достатнім обсягом фактичного матеріалу та обсягом вибірки. Дослідження здійснювалося у Військовому інституті Київського національного університету імені Тараса Шевченка та на виїзних локаціях інституту у 2022–2025 рр. У дослідженні взяли участь курсанти-жінки 1-4 курсів гуманітарно-лінгвістичного факультету, факультету сил підтримки та забезпечення, факультету міжнародних відносин і права. Дослідження проводилося з курсантами-жінками віком від 17 до 23 років. Структура роботи послідовна, відповідає поставленим завданням. Об'єкт дослідження – освітній процес фізичного виховання курсантів-жінок у вищих військових начальних закладах в умовах воєнного стану. Предмет дослідження – зміст, форми, методи і засоби формування професійно важливих рухових якостей та військово-прикладних рухових навичок курсантів-жінок засобами гирьового спорту у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану.

Дослідження забезпечувалось чітким визначенням мети і завдань та ретельним їх виконанням як на теоретичному, так і на практичному рівні. Для цього дисертант застосував комплекс відповідних методів дослідження, серед яких: теоретичні: аналіз наукової, навчально-методичної літератури, даних мережі Інтернет та досвіду передової практики, для з'ясування сучасного стану досліджуваної проблеми, систематизації та узагальнення інформації про об'єкт та предмет дослідження; емпіричні: анкетування; педагогічне спостереження; педагогічне тестування; медико-біологічні методи; педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний етапи) для дослідження впливу занять засобами гирьового спорту на формування професійно важливих рухових якостей, військово-прикладних рухових навичок, морфо-функціональний стан, соматичне здоров'я та фізичну працездатність курсантів-жінок в умовах воєнного стану; перевірки ефективності методики формування професійно важливих рухових якостей курсантів-жінок засобами гирьового спорту у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану; методи математичної статистики для оцінювання достовірності різниці між досліджуваними показниками, коректного опрацювання отриманих результатів, доведення ефективності розробленої методики. Достовірність висновків і рекомендацій дослідження забезпечена цілісним характером експерименту, в ході якого повністю перевірені теоретичні положення. Зібраний у результаті досліджень матеріал представлено в роботі достатньою кількістю таблиць та рисунків, дані яких дозволяють стверджувати про достовірність висновків.

Стиль і мова дисертації. Дисертація написана методично грамотно, орфографічно та стилістично витримана на високому рівні.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в тому, що:

- вперше: теоретично обґрунтовано методику формування професійно важливих рухових якостей курсантів-жінок засобами гирьового спорту у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану, сутність якої полягає у розвитку пріоритетних рухових якостей та формуванні військово-прикладних рухових навичок курсантів-жінок засобами гирьового спорту із урахуванням вікових (курс навчання), анатомо-фізіологічних (маса тіла, фази МЦ) особливостей розвитку жіночого організму, рівня фізичної підготовленості курсантів-жінок та умов проведення занять (бомбосховища, підвали, намети, відкритий простір, обмежений простір тощо); обґрунтовано критерії оцінювання навчальних

досягнень курсантів-жінок під час занять засобами гирьового спорту у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану (ціннісно-мотиваційний, когнітивний та поведінково-діяльнісний);

- удосконалено процес формування професійно важливих рухових якостей та військово-прикладних рухових навичок курсантів-жінок засобами військово-прикладних видів спорту під час навчання в умовах воєнного стану;

- подальшого розвитку набули питання мотивації, покращання показників морфо-функціонального стану, соматичного здоров'я та фізичної працездатності курсантів-жінок під час навчання в умовах воєнного стану..

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці методики формування професійно важливих рухових якостей курсантів-жінок засобами гирьового спорту у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану, а також критеріїв оцінювання навчальних досягнень курсантів-жінок під час занять засобами гирьового спорту у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану: ціннісно-мотиваційний, когнітивний та поведінково-діяльнісний. Ефективність розробленої методики та критеріїв оцінювання фізичної готовності курсантів-жінок підтверджена у результаті їх впровадження в освітній процес з фізичного виховання чотирьох ВВНЗ України (Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка (акт від 30 липня 2025 року), Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова (акт від 20 серпня 2025 року), Військового інституту танкових військ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (акт від 1 вересня 2025 року), Харківського національного університету внутрішніх справ (акт від 1 вересня 2025 року).

Основні теоретичні і методичні положення, а також практичні результати проведеного дослідження можуть бути використані під час розроблення робочих програм та викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка» у ВВНЗ, де готують фахівців різних військових спеціальностей, під час організації і проведення різних форм фізичного виховання курсантів (спортивно-масової роботи, ранкової фізичної зарядки, фізичного тренування у процесі навчально-бойової діяльності, самостійної роботи (індивідуального (самостійного) фізичного тренування)) та у роботі спортивних секцій ВВНЗ (з гирьового спорту, кросфіту, функціонального багатоборства, силового фітнесу, атлетизму та інших силових видів спорту). Запропонована методика може бути адаптованою до фізичного виховання курсантів-жінок, які навчаються і проходять підготовку у закладах інших силових структур та відомств України.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій здобувача в опублікованих працях. Результати дисертаційної роботи відображено у 19 публікаціях, серед яких: 2 статті у міжнародному виданні, що входять до наукометричної бази «Scopus»; 7 статей у наукових фахових виданнях України; 10 публікацій апробаційного характеру; 2 публікації виконано одноосібно.

Структура та обсяг роботи. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (331 найменування, з них іноземними мовами – 72) та додатків (на 137 сторінках). Загальний обсяг

дисертації – 375 сторінок, з яких 193 сторінки основного тексту. У роботі містяться 28 таблиць та 55 рисунків.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Основний зміст дисертаційної роботи складається із вступу, трьох розділів та висновків.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, розкрито зв'язок дослідження з науковими планами, програмами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, охарактеризовано методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення результатів дослідження, подано інформацію про публікації автора.

У першому розділі **«Теоретико-методичні основи формування професійно важливих рухових якостей та військово-прикладних навичок курсантів-жінок засобами гирьового спорту у процесі навчання у вищих військових навчальних закладах в умовах воєнного стану»** розкрито особливості організації освітнього процесу з фізичного виховання курсантів-жінок у ВВНЗ в умовах воєнного стану; наведено теоретико-методичні засади формування професійно важливих рухових якостей та військово-прикладних навичок курсантів-жінок; охарактеризовано гирьовий спорт як ефективний засіб розвитку рухових якостей курсантів-жінок у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану.

У другому розділі **«Науково-теоретичне обґрунтування методики формування професійно важливих рухових якостей курсантів-жінок засобами гирьового спорту у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану»** розкрито методи та організацію наукового дослідження; представлено результати дослідження ціннісно-мотиваційного ставлення курсантів-жінок до занять спортом в цілому та засобами гирьового спорту зокрема у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану; наведено результати аналізу розвитку рухових якостей та сформованості військово-прикладних рухових навичок курсантів-жінок у процесі занять засобами гирьового спорту; охарактеризовано показники морфофункціонального стану та соматичного здоров'я курсантів-жінок у процесі занять засобами гирьового спорту; досліджено кореляційний взаємозв'язок між рівнем розвитку рухових якостей та результатами виконання вправ з гирями у курсантів-жінок; обґрунтовано авторську методику формування професійно важливих рухових якостей курсантів-жінок засобами гирьового спорту у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану, мета якої полягає у підвищенні рівня розвитку пріоритетних професійно важливих рухових якостей курсантів-жінок із використанням засобів гирьового спорту у процесі фізичного виховання у ВВНЗ в умовах воєнного стану для забезпечення ефективності виконання навчальних, службових, а у майбутньому й спеціальних та бойових завдань за призначенням. Розроблено структурну модель авторської методики, яка складається з формувального, змістовного та результативного блоків. Методика реалізована впродовж трьох етапів, що характеризуються науково обґрунтованим співвідношенням засобів, методів фізичного виховання.

У третьому розділі **«Перевірка ефективності методики формування професійно важливих рухових якостей курсантів-жінок засобами гирьового спорту у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану»** обґрунтовано

критерії оцінювання навчальних досягнень курсантів-жінок під час занять засобами гирьового спорту у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану (ціннісно-мотиваційний, когнітивний, поведінково-діяльнісний) та представлено результати дослідження ефективності методики формування професійно важливих рухових якостей курсантів-жінок засобами гирьового спорту у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану. Для кожного критерію було визначено чотири рівня готовності курсантів-жінок: високий, достатній, задовільний та низький. Оцінювання здійснювалося за традиційною 100-бальною шкалою.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Дисертаційна робота є завершеною науковою працею. Оцінюючи загалом позитивно дисертаційну роботу, дозволимо собі зробити деякі зауваження та побажання.

1. У підрозділі 2.2. «Дослідження ціннісно-мотиваційного ставлення курсантів-жінок до занять засобами гирьового спорту у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану», де було представлено результати опитування 150 курсанток 1-4 курсів Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, потрібно було б розкрити інформацію за всіма 20 питаннями анкети.

2. У таблицях 2.8-2.14 для представлення величини відмінностей між досліджуваними показниками окрім рівня значущості (p) доцільним було б наведення величини t-критерію Стюдента.

3. Таблицю 3.3 (стор. 163, підрозділ 3.1.), де представлено нормативи для оцінювання рівня фізичної підготовленості та сформованості військово-прикладних рухових навичок курсантів-жінок, бажано було б винести у додатки.

4. У першому розділі дисертації зустрічаються посилання на велику кількість авторів одночасно (5 і більше).

5. У тексті дисертації трапляються скорочення, які не включено до переліку умовних позначень (МСК, РГД, ІГСТ).

Висловлені зауваження мають дискусійний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження, не знижують значущості результатів дисертаційної роботи Підпригори М. В., яка виконана на високому науково-практичному рівні.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. У цілому, дисертаційна робота Підпригори М. В. є самостійною і завершеною працею; характеризується актуальністю, науковою новизною, теоретичною і практичною значущістю; містить значні наукові доробки, що повною мірою висвітлено в наукових публікаціях автора. Дисертаційна робота за своїм змістом, рівнем новизни, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти та науки України від 12.01.2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти та науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами,

внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 р. № 341, від 19 травня 2023 р. № 502, від 03 травня 2024 р. № 507), а її автор Підпригора Максим Валерійович заслуговує присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 01 – «Освіта / педагогіка» за спеціальністю 011 – «Освітні, педагогічні науки».

Офіційний опонент

Начальник кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Військової академії (м. Одеса)
кандидат педагогічних наук, доцент

Віталій ЯГОДЗІНСЬКИЙ

Підпис Ягодзинського В. П. засвідчую.
Начальник відділу персоналу штабу
підполковник

Андрій ВОРОТІЛОВ